

Jagersvisie op ganzenbeheer in Nederland, januari 2014

Inleiding

Jagers hebben ervaring met het beheer en de schadebestrijding van ganzen en KNJV en NOJG hebben als kenniscentrum op het gebied van wild en fauna als adviseur deze kennis ook ingebracht bij het overleg over het inmiddels gestopte Ganzenakkoord. In het huidige ganzenbeheer zijn de jagers met nadruk uitvoerders van het ganzenbeleid. Vanuit deze positie brengen NOJG en KNJV haar deskundigheid in, om zo een bijdrage te leveren aan de effectiviteit van de te bepalen beleidsmaatregelen.

Na het stoppen van het Ganzenakkoord hebben KNJV en NOJG gezamenlijk een jagersvisie op het ganzenbeheer in Nederland gemaakt.

Jagersvisie op ganzenbeheer

De visie van KNJV en NOJG heeft een aantal belangrijke uitgangspunten:

- Jagers zijn uitvoerder van het ganzenbeheer en volgt dus de hoofdlijn van de partners die schade ondervinden zoals boeren, natuurorganisaties en (weide)voegelorganisaties. In deze hoofdlijn is er ruimte om jaarrond ganzen te bestrijden;
- Jagers kunnen wel instemmen met een beperkte rustperiode (januari en half februari) voor de winterganzen, zoals voorgesteld door de Nederlandse Melkveehouders Vakbond, Nederlandse Akkerbouwers Vakbond en LTO-Overijssel. Voorwaarde is hierbij wel dat de terreinen van de natuurorganisaties opengesteld worden voor ganzenbeheer. Daarnaast moet in deze periode, bij economisch dreigende schade door ganzen, de mogelijkheid blijven dat de grondgebruiker via artikel 68 schade kunnen beperken met behulp van afschot.
- Europese regels erkennen geen rustperiode in de winter. De zogenaamde winterrust (gehele winter) binnen het inmiddels gestopte Ganzenakkoord had geen juridische basis.
- Er moet een goede monitoring (tellen en afschot) plaatsvinden, zoals jagers nu ook al doen.
- Exoten moeten jaarrond bestreden worden, met alle beschikbare wettelijk toegestane middelen.
- Instandhouding en beheer van ganzen is niet alleen een Nederlandse aangelegenheid, maar een Europese. Daarom moet ganzenbeheer op Europees niveau plaatsvinden in het kader van het zogenaamde 'flyway-management' om de instandhouding te garanderen.

Jan	Feb	Mrt	April	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
Rustperiode*											
	Beheer standganzen**							Beheer standganzen			
	Beheer winterganzen***								Beheer winterganzen***		

*Rustperiode standganzen en trekganzen, uitgezonderd nieuw ingezaaid grasland en gewassen

**Overzomerende kolgans en brandgans mogen ook geschoten worden

***Gauwe gans, kolgans, brandgans en smient

Periode beheer	Begintijd	Eindtijd	Ganzensoorten	Middelen
Zomer	Half uur voor zonsopgang	Uur na zonsondergang	Grauwe gans Kolgans Brandgans	Hagelgeweer Kogelgeweer Lokkers Lokfluit
Winter	Half uur voor zonsopgang	12 uur	Grauwe gans Kolgans Brandgans Smient	Lokfluit

Jagerswensen

- Beheer op basis van vrijstelling (art. 65 Ff-wet) in plaats van ontheffing. Dit wel onder voorwaarde dat Beleidsregel Faunafonds aangepast wordt waardoor grondgebruiker eventuele schade vergoed krijgt.
- Geen overmatige bureaucratie, zoals veel administratieve handelingen in datasysteem (dus geen perceelsgebonden administratie en geen noodzaak periodiek activeren).
- Zoveel mogelijk uniformiteit in het ganzenbeleid van de verschillende provincies. En alleen maatwerk ex art. 68 bij kortdurende maatregelen of in het geval van de brandgans.

Opmerkingen

- Er is een EU-verplichting voor de opvang van trekganzen, maar dit betreft gelimiteerde aantallen (Kolgans 218.000, Brandgans 140.000 en Grauwe gans 86.000). Opvang dient primair gedaan te worden op aangewezen Natura2000 gebieden.
- Volgens de Europese Vogelrichtlijn mag daarbuiten geoogst worden uit de trekganzen populatie bij een gunstige staat van instandhouding. Bij de huidige aantallen is die gunstige staat er nadrukkelijk.
- En de Europese Vogelrichtlijn kent geen verplichte winterrust, zoals steeds benadrukt is in het Ganzenakkoord. Dit is een Nederlandse inbreng.

Met deze visie denken NOJG en KNJV als gezamenlijke vertegenwoordigers van de jagers een realistisch voorstel te doen ter ondersteuning van de effectieve reductie van het aantal standganzen, winterganzen en exoten.

Met vriendelijke groet,

Roelf H. de Boer

Gert Jan Oplaat

Voorzitter KNJV

Voorzitter NOJG

Bijlage:

Juridische beschouwing ganzenbeheer

Chronologisch en Europees kader voor ganzenbeheer

1. CHRONOLOGISCH KADER GANZENBEHEER

Genzenbeheer voor de Flora en Faunawet

Tot 2002 waren ganzen bejaagbaar en vormde de stand van de ganzen geen problemen, landbouwschade werd vergoed door het Jachtfonds. Bij de ganzenjacht waren lokmiddelen toegestaan.

Jacht tot September 1999

Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	September	Oktober	November	December
									Jachtseizoen		

De huidige situatie

Onder de huidige Flora- en faunawet (sinds 2002) zijn de meeste ganzen soorten beschermd geworden. Door deze beschermde status is de stand van de ganzen explosief gestegen. Dit levert grote schade op voor met name de landbouw en vormt een gevaar voor de vliegveiligheid, maar ondertussen ook voor Flora en Fauna in kwetsbare natuurgebieden. Het afgelopen jaar werd 26 miljoen euro besteed aan het inrichten van foerageergebieden en tegemoetkomingen in de landbouwschade. De laatste inventarisaties van SOVON en KNJV wijzen op een populatie van ruim 600.000 ganzen in de zomer (Sovon Vogelbalans 2013 en KNJV tellingen) en 2,1 miljoen ganzen in de winter (Hornman et al 2013).

Beleidskader ganzen 2003

Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	September	Oktober	November	December
Schadebestrijding											
Eieren schudden											
Broedseizoen								Vangen en vergassen			

Het ganzenakkoord

In december 2013 verlieten de zeven maatschappelijke partijen verenigd in de ganzen-7 de onderhandelingstafel zonder landelijk akkoord over het beheer van ganzen in Nederland. Dit laat zien dat het bijna onmogelijk is om met alle belangen rekening te houden in het ganzenbeheer. Aan provincies als eindverantwoordelijken de moeilijke taak om een goede weging te maken tussen de belangen van de agrariërs en andere belangenpartijen, zoals natuurbeschermingsorganisaties. De provincies moeten nu een afgewogen beleid op het gebied van ganzenbeheer maken. Vanwege de huidige constructies met ontheffingen kunnen toestemmingen voor bestrijding van ganzenschade geblokkeerd of vertraagd worden doordat bezwaar en beroep mogelijk is.

G7 akkoord 2013

Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	September	Oktober	November	December
Populatiebeheer											
Koppelreductie											
Eieren schudden								Vangen en vergassen			
Broedseizoen											

2. EUROPEES KADER GANZENBEHEER

Europese verplichtingen opvang trekganzen

Voor de leefgebieden van bepaalde Europese diersoorten worden speciale beschermingsmaatregelen getroffen. Omdat deze soorten waar zij nu voorkomen kunnen voortbestaan en voortplanten. Dit heeft zijn weerslag gevonden in de aanwijzing van Vogelrichtlijn, Natura 2000 gebieden. De lidstaten wijzen meest geschikte gebieden aan als speciale beschermingszones (naar aantal en oppervlak) voor de instandhouding van soorten die zeldzaam zijn, gevoelig voor wijzigingen leefgebied, dreigen uit te sterven of vanwege specifieke kenmerken van hun leefgebied speciale aandacht verdienen. In de onderstaande tabel is voor de drie meest algemene ganzen de staat van instandhouding, de Europese verplichting in voorkomende aantallen en de daadwerkelijk voorkomende populatie (Min. EZ, 2012).

Ganzenpopulaties in Europees perspectief

	Staat van Instandhouding	Europese verplichting	max. 2010/11	Flyway* populatie
Kolgans	Gunstig	218000	880.000	1.200.000
Grauwe gans	Gunstig	86000	486.000	610.000
Brandgans	Gunstig	140000	661.000	770.000
Taiga rietgans	Gunstig			
Toendra rietgans				
Kleine rietgans	Gunstig			
Smient	Gunstig			

* Totale trekgebied van Europese trekganzen

Bronvermelding:

Hornman et al. 2013.

M. Hornman, F. Hustings, K. Koffijberg, O. Klaassen, E. van Winden. 2013. Watervogels in Nederland in 2010/2011 Sovon rapport 2013/02.

Europees kader voor ganzenbeheer

In artikel 7 van de Vogelrichtlijn (VRL) is aangegeven dat in Nederland gejaagd mag worden op o.a. de rietgans, grauwe gans, kolgans, Canadese gans, smient, kleine rietgans en kolgans (bijlage II VRL). Hierbij moeten lidstaten erop toezien dat dit verstandig gebeurt met inachtneming van ecologisch evenwichtige regulering van de soorten (handhaven gunstige staat van instandhouding). Er mag niet worden gejaagd zolang de jonge vogels het nest nog niet hebben verlaten of gedurende de verschillende fases van de broedperiode.

Trekvogels

Ten aanzien van trekvogels geldt dat deze niet worden bejaagd tijdens de broedperiode noch tijdens de trek naar hun nestplaatsen. Onder de voorwaarden van de VRL, die wij in de Flora en Fauna wet kennen als de ontheffingsvoorwaarden, mag tijdens de periode waarin jacht niet is toegestaan worden afgeweken. Bijvoorbeeld ter voorkoming van landbouwschade of ter bescherming van de vliegveiligheid.

Beheer / jacht volgens Vogelrichtlijn Art 7

BRONVERMELDING

Margriet G.E. Montizaan, Nikie van Dorst, Colinda C.M.C. Vergeer. Tel- en afschotcijfers 2010-2011 KNJV rapport in voorbereiding.
M. Hornman, F. Hustings, K. Koffijberg, O. Klaassen, E. van Winden. 2013. Watervogels in Nederland in 2010/2011 Sovon rapport 2013/02.
Sovon Vogelbalans 2013.